

Det Anarkistiska Biblioteket

Det första vilkoret för likställighet

Elisée Reclus

Elisée Reclus
Det första vilkoret för likställighet
1891

Under röd flagg 1891 #7

www.anarkistiskabiblioteket.se

1891

Det första villkoret för likställighet, målet för alla socialister utan undantag och utan hvilket hvarje vidare framsteg är det renaste narrspel, är: att *enhvar skall hafva sitt dagliga bröd*. Att tala till en hungrig om plikt, försakelse och spindelfina dygder är ingenting annat än feghet. Den rike mannen har ingen rätt att predika moral för den fattige Lazarus, som står utanför hans dörr. Ja, om det vore sannt, att de civiliserade länderna icke frambringade tillräckligt med lifsmedel för alla, då kunde man måhända säga, att i kraft af kampen för tillvaron brödet skulle förbehållas de starkare, under det de svagare finge nöje sig med de smulor, som fölle från frässarnes bord. I en familj, där kärlek råder, äro icke förhållandena inrättade efter en sådan ordning: tvärtom erhålla de små och lidande sitt i fullaste mått och dock är det klart och tydligt, att en dyr tid gör de mäktiga än mäktigare och skapar de dominerande brödmonopolisterna. Men är nu vårt moderna samhälle försatt i ett sådant trångmål? Är det icke tvärtom - hvad än den Malthusska siareblicken må ha för ett värde i framtiden - ett obestriddigt faktum, att i Europas och Amerikas civiliserade länder är totalsumman af producerade, eller i utbyte mot fabrikat erhållna, lifsmedel mer än tillräcklig för människornas uppehälle? Till och med under dyr tid brukade spanmålsmagasinen öppnas blott för att låta hvar och en få sin tillfyllestgörande andel. Trots slöseri, trots den oerhörda förlust som alla varor undergå genom handterande och transporterande i varulager och magasin, gifves det alltid tillräckliga förråd för att frikostigt bespisa världen. Och dock dö än i dag människor af hunger! Och dock dräpa ännu alltjämt fäder sina barn, emedan de ingenting hafva att ge sina små, som ropa efter bröd!

Må andra vända sina ögon från dessa skräckbilder; vi anarkister blicka dem rätt i ansiktet och utforska deras orsak, och denna orsak är: *jordens monopolisering, att några få roffat till sig den jord, som tillhör alla*. Vi anarkister äro icke de enda som tala så; ropet på jordens socialisering skallar så högt, att alla som icke med flit slå döförat till, kunna höra det. Väldigt och snabbt utbreder sig denna idé, ty privategendomen i nuvarande form har spelt ut sin rol, och historieskrifvarna betyga allestädes, att den gamla, romerska staten icke är liktydig med evig rättvisa. Otvifvelaktigt vore det fåfängt att hoppas, att jord-innehafvarne, som så till sägandes äro genomsyrade af kast-anda, privilegier och arfstrumf, frivilligt skola återgifva åt *alla* den brödgifvande åkertegen; de skola icke uppnå äran att hafva slutit sig till sina medbröder som likar; men så snart gemensamhetstanken mognat - och dagligen växer hon - sträfva de enskilda individerna fåfängt emot den samlade viljans ström. Yxan sättes till roten på det mördande, giftiga Upasträdet.

Den odlade jorden skall ännu en gång blifva gemensam egendom; i stället för att låta plöja den genom okunniga slafvar och beså den nästan på måfå, såsom det nu sker, skall vetenskapen bispringa oss vid valet af klimat, mark, brukningsmetoder, gödning och maskiner, och jordbruket skall under ledning af en sådan försyn liksom bestå af mekaniska kombinationer och kemiska operationer; endast att dess frukter icke skola gå förlorade för arbetarne.

Flera så kallade barbariska folkstammar hafva sina områden såsom gemensam egendom och så obetydliga de än må synas i våra ögon, i *det* afseendet stå de dock före oss, att nöd ibland dem är någonting okänt. Äro vi tilläfvstys för känslolösa, för att hysa den åstundan att uppnå ett samhälleligt tillstånd, som till civilisationens eröfringar foga dessa primitiva folkstammars privilegier? Genom våra barns uppfostran kunna vi till en viss utsträckning forma framtidens gestalt.

Så snart vi alla hafva bröd, komma vi att sträfva efter mera likställighet i rättigheter; denna punkt skall då *snart* uppnås, ty en människa, som icke mer behöfver buga sig för sina medmänniskor för att erhålla en gåfva, är redan deras like. Likhet i lefnadsställning, något som alls icke är otänkbart trots den mänskliga karaktärens olikhet, åstunda vi framför allt och betrakta den som absolut nödvändig, då den gifver oss ett medel att bringa till utveckling en sann offentlig moral. En människa kan blott vara sannt moralisk, när hon är sin egen herre.

Från det ögonblick, då hon vaknar till förstånd om hvad som är rätt och godt, skall hon själf styra sina bevekelsegrunder, skall i sitt samvete forska efter orsaken till sina handlingar och skall rätt och slätt utföra dem utan att hvarken frukta för straff eller vänta belöning. Och hennes vilja skall stärkas, så snart hon ser andra människor, hvilka, liksom hon själf blott ledda af sin egen vilja, följa samma riktning i sitt moraliska uppförande.

Ömsesidigt exempel skall snart bilda en samling dygderegler, som alla utan möda kunna efterlefas, under det moralen tager slut, så snart befallningar, som på lagliga vägar komma till utförande, ersätta de pärsonliga impulserna af samvetet. Däraf kommer hedna-aposteln ord: »Lagen föder synden». Ja än mer, *den* är själf synden, emedan den, i stället för att vädja till människans bättre sida, d. v. s. till hennes djärfva ursprung och originella viljetrytning, vädjar till hennes sämsta, till fruktan för straff. Man talar ofta om striden mellan rätt och plikt. Det är en tom fras: det ges ingen sådan strid. Hvar och en, som försvarar sin egen rättighet, uppfyller på samma gång äfven sin plikt gent emot sina medmänniskor.

Företrädesrätt, icke rätt, är pliktens motsats.